

Viden om

Luftfart

Januar 2023

Københavns Lufthavne **CPH**

Nr.

Københavns Lufthavns har stor betydning for rekruttering af udenlandsk arbejdskraft

Af Thomas Thessen, Cheføkonom Københavns Lufthavn og Adjungeret professor Aalborg Universitet og Christian Østergaard, Insights Manager Københavns Lufthavn

Dette **VIDEN OM LUFTFART** notat forsøger at afdække Københavns Lufthavns betydning for at tiltrække udenlandsk arbejdskraft til Hovedstadsregionen. Desuden beskrives, hvad det har betydet for lufthavnen, at antallet er steget markant de sidste ti år.

Der er en række vigtige observationer og konklusioner:

- En stor international lufthavn i København er en betydelig faktor for udenlandske arbejdsgivere, når de vælger at arbejde i Hovedstadsregionen.
- De nye udenlandske lønmodtagere i Danmark de sidste ti år har i overvejende grad valgt at bosætte sig i hovedstaden tæt på Danmarks internationale lufthavn.
- Udlændinges andel af arbejdsstyrken i Danmark er steget fra 4,9% i 2010 til 9,1% i 2021 (ekskl. pendlere). Det har haft en positiv indflydelse på dansk økonomi.
- Tilsvarende er andelen af passagerer i Københavns Lufthavn med udenlandsk nationalitet og dansk bopæl steget fra 2,8% i 2010 til 7,3% i 2019.
- Det betyder, at næsten en femtedel af passagervæksten i Københavns Lufthavn fra 2010 til 2019 er kommet fra dette segment.
- De næste mange år vil København og resten af Danmark med stor sandsynlighed få brug for endnu mere udenlandsk arbejdskraft. En international lufthavn i København er derfor fortsat en vigtig forudsætning for, at regionen kan tiltrække udenlandsk arbejdskraft.

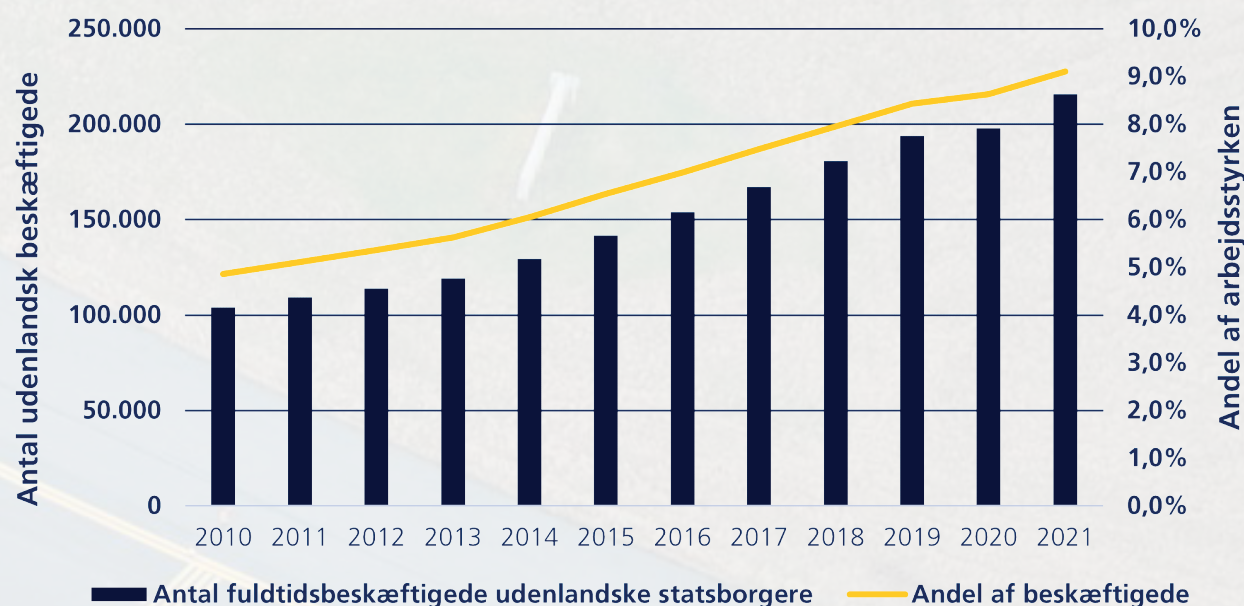
Kort sagt: Jo flere ruter flyselskaberne tilbyder fra Københavns Lufthavn, jo nemmere er det at tiltrække udenlandsk arbejdskraft, der bosætter sig i Danmark. Det skaber samtidig ekstra vækst i passagertallet og styrker grundlaget for endnu flere ruter og frekvenser.

Betydningen af udenlandsk arbejdskraft i Danmark

Fra 2010 til 2021 steg BNP i Danmark med gennemsnitligt 1,7% om året. I samme periode steg beskæftigelsen med 0,9% om året.¹

I samme periode er udenlandsk arbejdskraft og dens andel af arbejdsstyrken steget kraftigt:

Figur 1: Antal udenlandske fuldtidsbeskæftigede med dansk bopæl (ekskl. pendlere) og andel af total beskæftigede

Kilde: jobindsats.dk

Antallet af udenlandske fuldtidsbeskæftigede med dansk bopæl er fra 2010 til 2021 samlet steget med 112.000, svarende til en gennemsnitlig årlig vækst på 6,8%. Det betyder også, at andelen af udlændinge med dansk bopæl blandt fuldtidsbeskæftigede er steget fra 4,9% i 2010 til 9,1% i 2021 (hvis pendlere medtages er andelen 10,6%). Brancher med rekrutteringsudfordringer (f.eks. Industrien og Hotel/Restaurant) har haft den største stigning i udenlandsk arbejdskraft².

Ifølge DI (2022) bidrog udenlandske lønmodtagere i 2021 til 211 mia. kr. af den danske værdiskabelse, svarende til 10%. Så udenlandsk arbejdskraft har haft en væsentlig positiv effekt på den økonomiske vækst i Danmark det seneste årti.

Tænk tanken Kraka (2016) har desuden beregnet, at 10.000 færre udlændinge i arbejdsstyrken med et konservativt estimat koster 0,6-0,8 mia. kr. på den offentlige saldo svarende til et nettotab på 60.000-80.000 kr. per ansat udlænding. Den udenlandske arbejdskraft er med andre ord en positiv forretning for den danske stat.

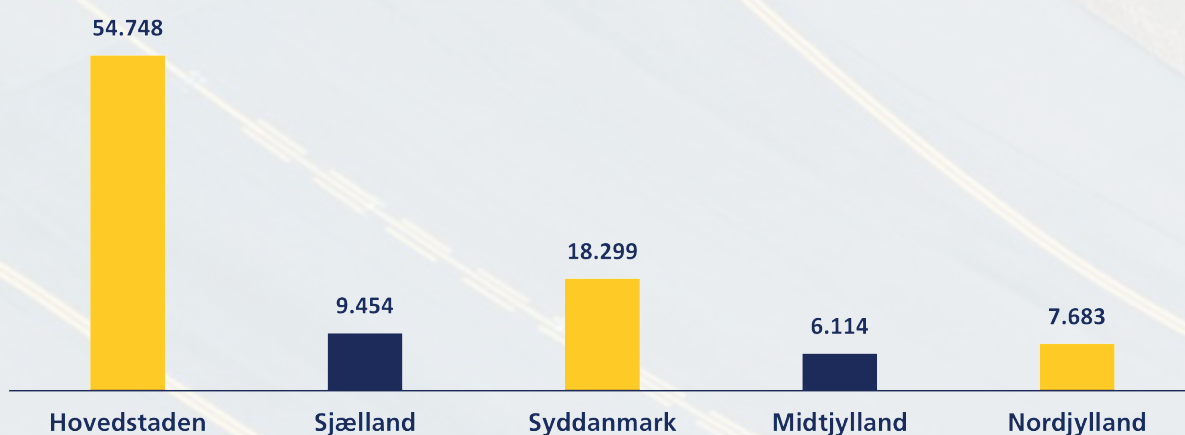
For den enkelte virksomhed er "Globally Diverse Teams" mere innovative, viser en række undersøgelser³. Det er desuden afgørende for en række videnstunge virksomheder (f.eks. hightech og medicinalindustrien), at de har mulighed for at rekruttere højtuddannet arbejdskraft fra hele verden.

Sammensætningen af den udenlandske arbejdskraft

Nedenstående figur viser fordelingen af de ekstra 112.000 udenlandske fuldtidsbeskæftigede fra 2010 til 2021 på regioner:

² DI (2021)
³ BCG (2022)

Figur 2: Vækst i antal udenlandske lønmodtagere med dansk bopæl 2010-21 fordelt på bopælsregioner

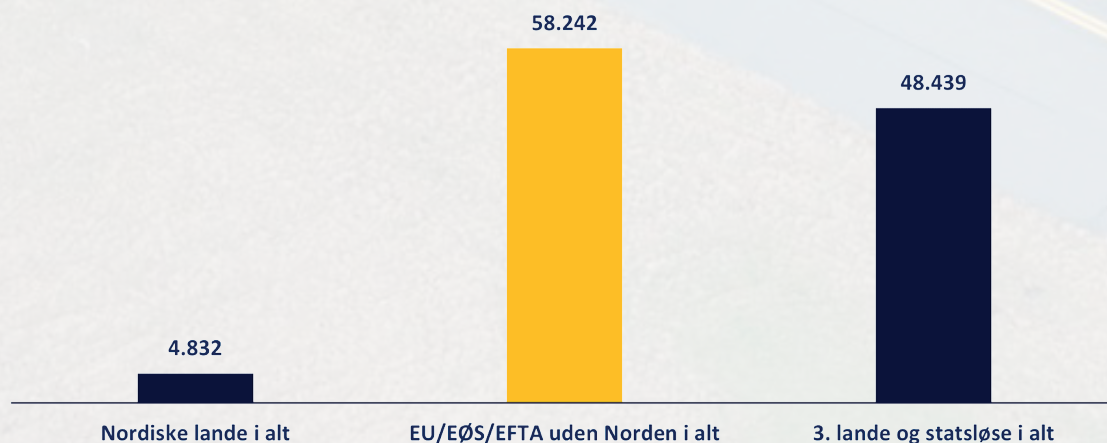

Kilde: jobindsats.dk

64.000 eller 59% og dermed hovedparten af det nye antal udenlandske fuldtidsbeskæftigede bosatte sig i Region Hovedstaden og Region Sjælland.

Nedenstående figur viser, at væksten i de udenlandske fuldtidsbeskæftigede typisk er kommet fra lande uden for Norden.

Figur 3: Vækst i antal udenlandske fuldtidsbeskæftigede med dansk bopæl 2010-21 fordelt på område

Kilde: jobindsats.dk

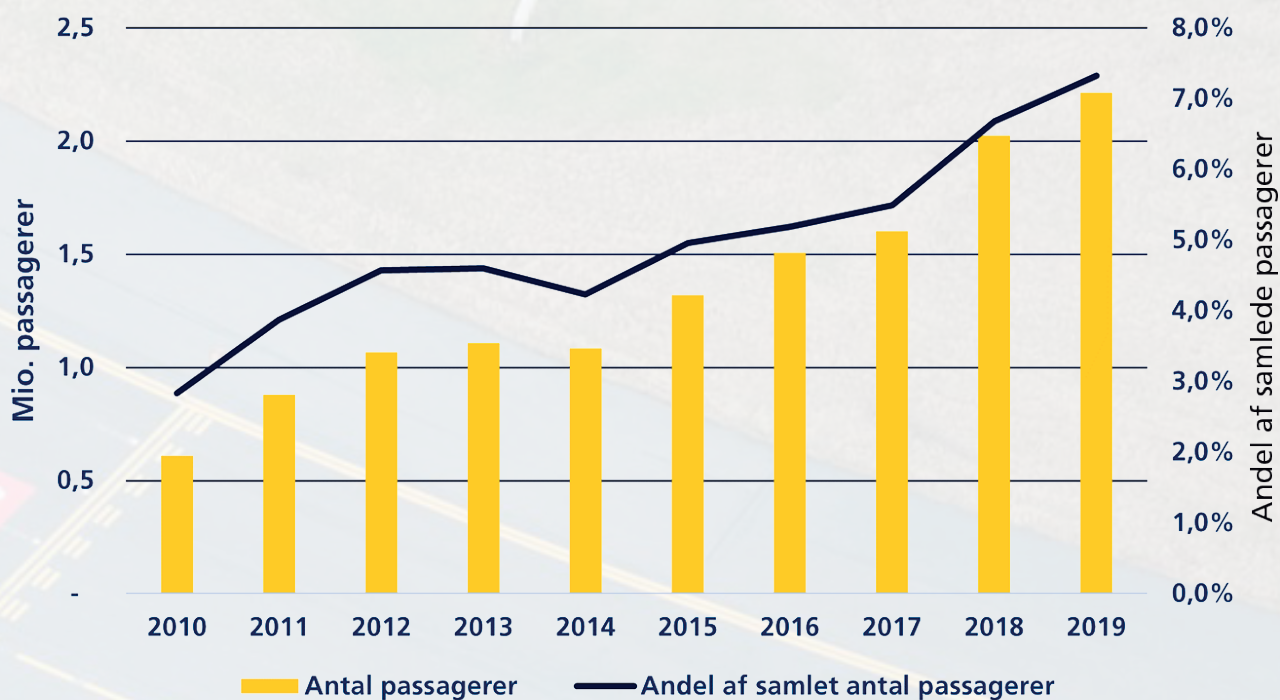
Væksten i de udenlandske lønmodtagere fordeler sig på en lang række lande. Top-4 i "EU/EØS/EFTA uden Norden" er de østeuropæiske lande Rumænien (+14.000), Polen (+11.000), Litauen (+5.000) og Bulgarien (+4.300). Derefter kommer lande som Italien (+4.300), Tyskland (+3.100), Spanien (+2.900) og Portugal (+1.900).

Gruppen "3. lande og statsløse i alt" fordeler sig også på en lang række lande. Syrien er den største nationalitet (+6.400), der primært skyldes flugt fra krig. Derefter kommer lande som Indien (+4.300), Ukraine (+3.700), Iran (+2.600) og Eritrea (+2.400).

Betydningen af mere udenlandsk arbejdskraft for Københavns Lufthavn

Ved hjælp af Københavns Lufthavns passagerundersøgelser kan andelen af passagerer med udenlandsk nationalitet og dansk bopæl beregnes. I nedenstående figur er tallene for 2010 til 2019 vist, da de efterfølgende år er kraftigt påvirket af Covid-19.

Figur 4: Antal og andel passagerer med udenlandsk nationalitet og dansk bopæl

Kilde: Københavns Lufthavn

Antallet af passagerer med udenlandsk nationalitet og dansk bopæl er fra 2010-2019 steget fra 0,6 mio. (2,8% af alle passagerer) til 2,2 mio. svarende til 7,3% - en gennemsnitlig årlig vækst på 15%, hvor det totale antal passagerer kun er steget med gennemsnitligt 3,9% om året. Dermed er næsten en femtedel (18%) af den samlede vækst i perioden fra 21,5 til 30,3 mio. passagerer sket i det segment.

Disse personer skaber også flere rejser til København på grund af besøg fra deres familie og venner. Det er ikke muligt at udskille denne gruppe i passagerundersøgelserne. Men den samlede andel af passagerne, der indrejser til Københavns Lufthavn med formålet at besøge familie og venner, er steget fra 7% i 2010 til 10% i 2019⁴. Det svarer til, at den gennemsnitlige årlige vækst i dette segment har været 9,1% om året – mod 3,9% for alle passagerer. Denne store vækst indikerer, at der også er skabt flere passagerer fra besøg af den udenlandske arbejdskrafts familie og venner.

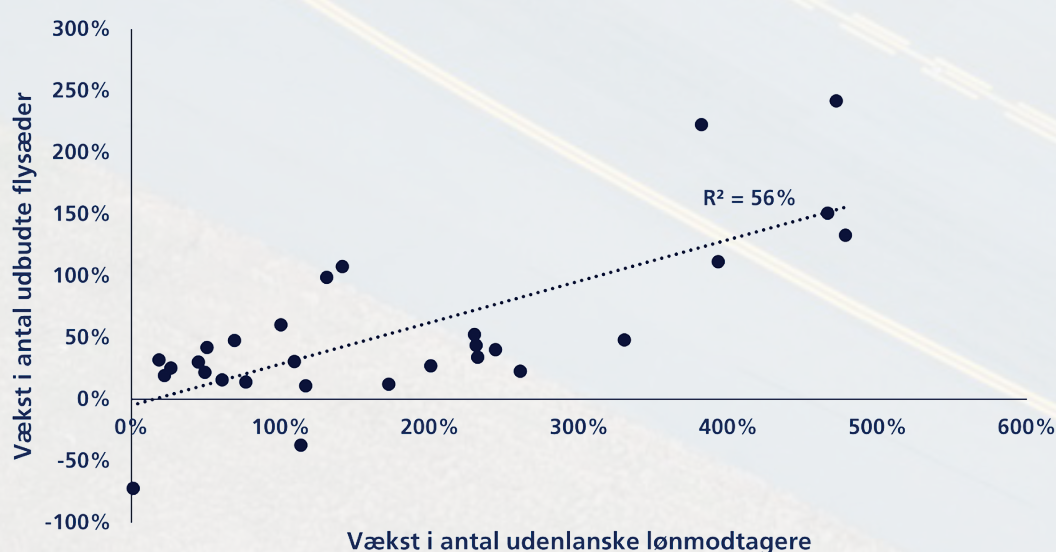
⁴ På grund af Covid-19 er der ikke foretaget passagerundersøgelser i 2020 og 2021. Men andelen er steget yderligere til 13% i første halvdel af 2022.

Betydning af mere udenlandsk arbejdskraft på sædeudbuddet i Københavns Lufthavn

Væksten i sædeudbuddet i en lufthavn drives primært af væksten i det underliggende passagergrundlag. Der er en række typer af passagerer, som samlet kan skabe et tilstrækkeligt grundlag for, at det giver mening at øge kapaciteten. Et segment er passagerer med udenlandsk nationalitet og dansk bopæl. De er naturligvis ikke de eneste potentielle passagerer, men de har, som vist ovenfor, generelt været en væsentlig del af væksten.

Nedenstående figur viser væksten i udenlandske arbejdstagere i Region Hovedstaden op imod væksten i flysæder i Københavns Lufthavn pr. land 2010-19:

Figur 5: X-Y diagram, vækst 2010-2019 i antal udenlandske lønmodtagere i Region Hovedstaden vs. vækst i antal flysæder for europæiske ruter i Københavns Lufthavn

Kilde: Københavns Lufthavn og jobindsats.dk

Hver prik i figuren repræsenterer et land. F.eks. har der været en vækst i antal arbejdstagere med hollandsk nationalitet i Hovedstadsregionen fra 2010 til 2019 på 69%. I samme periode er antallet af flysæder mellem Københavns Lufthavn og Holland steget med 48%. Tilsvarende er tallene for Storbritannien 51% vs. 42%, for Bulgarien 472% vs. 242%, Polen 141% vs. 107% osv.

De to vækstrater har en korrelation (R^2) på 56%. Der er naturligvis faktorer, som f.eks. udviklingen i turismen, der har en betydning for væksten i sædekapalet. Men væksten i udenlandske arbejdstagere ser ud til at have en ganske væsentlig betydning.

Omvendt kan væksten i sæder til et specifikt land også gøre det mere attraktivt for landets indbyggere at bosætte sig i Danmark og arbejde. Så de to faktorer kan indbyrdes påvirke hinanden:

Figur 6: Samspillet mellem vækst i udenlandsk arbejdskraft og stigning i flykapacitet:

Kilde: Egen figur

Lufthavnens betydning for tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft i København

Som den stigende andel af udenlandsk arbejdskraft har en positiv betydning for lufthavnen, er det også vigtigt for rekrutteringen, at lufthavnen er vel forbundet med verden.

Chen et al. (2017) har påvist at nærhed til en lufthavn har en signifikant effekt på en regions evne til at tiltrække talenter. Tilsvarende, at jo længere en virksomhed er fra en lufthavn, jo lavere er talentandelen blandt deres medarbejdere.

Boozt, baseret i Malmø: "Lufthavnen er særlig vigtig for at tiltrække de globale talenter, som virksomheden har brug for". Kilde: Greater Copenhagen (2022)

Undersøgelser har også vist, at en virksomheds evne til at tiltrække talenter generelt har en stor betydning for deres innovation og produktivitet⁵. I et land som Danmark med sin relativt lille befolkning er det for mange virksomheder afgørende, at man også kan tiltrække udenlandske talenter⁶.

Global Cities Talent Competitiveness Index⁷ undersøger hvert år byers attraktion i forhold til at tiltrække internationale talenter. I den seneste udgave fra 2021 var København nr. 11 ud af 155 byer. "Airport connectivity" er en ud af 16 indikatorer, som danner den samlede score. Her konkluderede de bl.a.:

International connectivity continues to be an even stronger advantage for cities competing for highly mobile talents. Ubiquitous broadband and good availability of international transport hubs (airports, railways, and roadways) are key tools to the productivity of local and foreign talents, and to allowing cities to become hubs by attracting visitors and conferences, for example.

I en dansk undersøgelse blandt udenlandske arbejdstagere bliver "infrastruktur" nævnt af 58% som værende en vigtig faktor bag valget af landet⁸. I en anden dansk undersøgelse er "God infra-

5 Se f.eks. ATV (2019)

6 Damvad (2017)

7 INSEAD (2022)

8 Oxford Research (2020)

struktur” den sjette vigtigste faktor⁹.

Danmark er på 3. pladsen blandt 35 OECD-lande omkring ”Oplevet effektivitet af lufttransport”¹⁰. Dette er en af faktorerne under emnet ”Transport og digitalisering”, der er med til at Danmark har de ottende bedste rammevilkår.

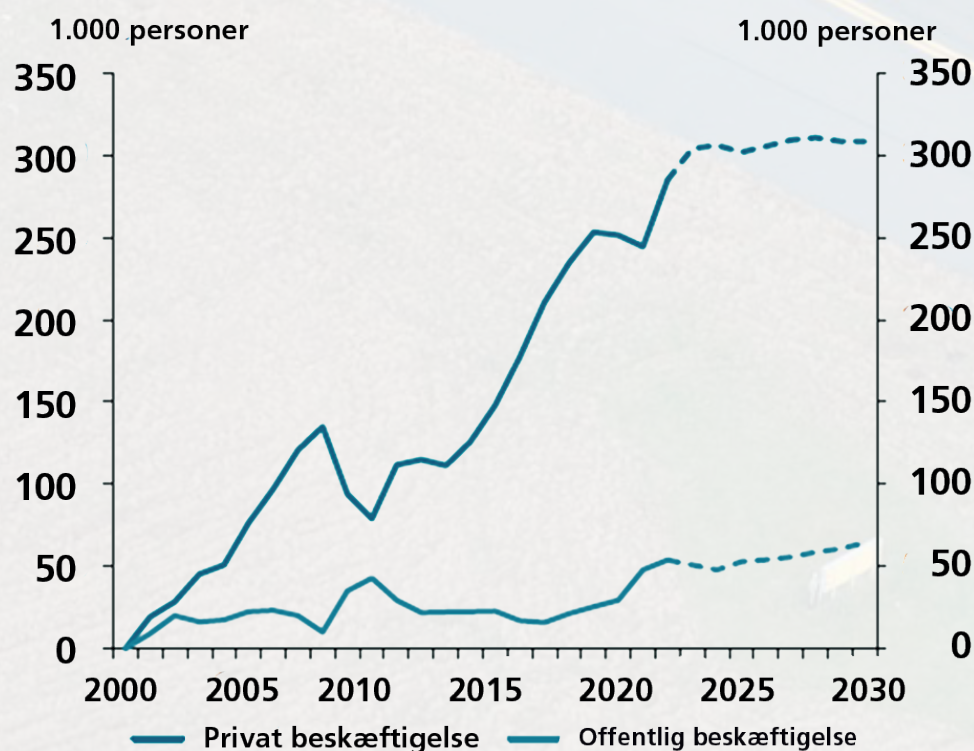
Samlet kan man konkludere, at adgangen til en international lufthavn med stor sandsynlighed har en væsentlig betydning for udenlandske arbejdstagere, når de skal vælge et land. Den store vækst i dette segment i Københavns Lufthavn viser da også, at disse i stort omfang benytter sig af denne rejsemulighed.

Fremtidig mangel på arbejdskraft

Der er en række analyser, som viser, at der med stor sandsynlighed vil være mangel på arbejdskraft i fremtiden¹¹. En mulig recession i 2022-23 vil muligvis kortvarigt sænke beskæftigelsen og dermed manglen på arbejdskraft. Men hvis man ser på perioden frem til 2030, så vil mangel på arbejdskraft med stor sandsynlighed fortsat være en udfordring. Desuden er den internationale konkurrence om de mobile medarbejdere skærpet i den seneste tid¹².

Ifølge regeringens beregninger så vil antallet af lønmodtagere flade ud i perioden op til 2030:

Figur 7: Antal lønmodtagere fordelt på privat og offentlig

Kilde: Regeringen (2022)

9 DI (2016)
 10 DE (2022)
 11 KL (2022), Ranstad (2022), DA (2022)
 12 Axcelfuture (2022)

Udfordringen for Danmark er, at der vil blive brug for flere offentlige ansatte bl.a. på grund af de demografiske ændringer i befolkningen¹³. Dette giver ikke meget plads til flere lønmodtagere på det private arbejdsmarked. Dertil kommer, at fordelingen på uddannelsesniveauer også vil ændre sig. F.eks. forventes antallet af faglærte at falde med 100.000 fra 890.000 i 2019 til 790.000 i 2030¹⁴.

Konklusion

Det er meget sandsynligt, at der vil blive brug for mere udenlandsk arbejdskraft på det danske arbejdsmarked lang tid ud i fremtiden. En stor international lufthavn er en vigtig faktor for, at det vil lykkedes for Danmark og især Hovedstaden at være attraktiv for udenlandsk arbejdskraft og internationale talenter.

Mere udenlandsk arbejdskraft vil øge antallet af passagerer i Københavns Lufthavn med udenlandsk nationalitet og dansk bopæl yderligere og øge sædeudbuddet i lufthavnen. I en positiv cirkel kan dette igen øge attraktionen ved at bosætte sig i nærheden af lufthavnen. Omvendt vil der opstå en tilsvarende negativ cirkel, hvis lufthavnens kapacitet mindskes f.eks. på grund af forringede konkurrencevilkår eller større flyselskabskonkurser.

13 AE (2021)

14 Regeringen (2022)

Kilder

- AE (2021): Danmark mangler 99.000 faglærte i 2030. Arbejdsbevægelsens Erhvervsråd
- ATAG (2005): The economic & social benefits of air transport
- ATV (2019): International top talent – A key ingredient in a leading Science & Engineering region
- Axcelfuture (2022): Vejen til mere udenlandsk arbejdskraft
- BCG (2022): When Innovation Has No Borders, Culture Is Key
- Chen, Xinxiang; Guanghua Chi og Guangqing Chi (2017): Do Airports Boost Economic Development by Attracting Talent? An Empirical Investigation at the Subcounty Level. Social Science Quarterly · March 2017
- DA (2020): Udenlandsk arbejdskraft på det dansk arbejdsmarked. Dansk Arbejdsgiverforening
- DA (2022): Der er mangel på arbejdskraft så langt øjet rækker. Dansk Arbejdsgiverforening
- Damvad (2017): Evaluering af international arbejdskraft
- DE (2022): Konkurrenceevnebarometer 2022. Dansk Erhverv
- DI (2016): Danmark rangerer lavt i kampen om verdens kloge hoveder. Dansk Industri
- DI (2021): Rekordmange udlændinge i job i Danmark gavner brancher med udtalte rekrutteringsudfordringer
- DI (2022): Udlændinges værdiskabelse runder 200 mia. kroner. Dansk Industri Analyse
- Greater Copenhagen (2022): Københavns Lufthavn – en motor for vækst i Greater Copenhagen
- IATA (2006): IATA Economic Briefing No. 3 - Measuring the additional benefits generated by airline networks for economic development
- INSEAD (2021): The Global Talent Competitiveness Index 2021: Talent Competitiveness in Times of COVID, Fontainebleau, France
- KL (2022): Stigende mangel på arbejdskraft frem mod 2030 – behov for prioritering
- Kraka (2016): Udenlandsk arbejdskraft er meget værdifuldt for Danmark
- Københavns Kommune (2019): Analyse af udenlandsk arbejdskraft
- Lerdahl (2022): Tiltrækning og fastholdelse af udenlandsk arbejdskraft i Danmark. Speciale af Casper Kjeldsen Lerdahl, AAU
- Oxford Research (2020): The Expat Study 2020
- Rambøll (2017): Litteraturstudie vedr. Danmarks muligheder for tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft
- Randstad (2022): Hvorfor er der mangel på arbejdskraft?
- Regeringen (2022): DK2030 Et grønnere, sikrere og stærkere Danmark 2030

Københavns Lufthavne

